

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा समुद्दस्स

माई

बुद्धधर्म सम्बन्धी नेपालको
एक मात्र मासिक पत्रिका

लह्ति-पुन्ही

वार्षिक रु. १५/- प्रति रु. २/-

आनन्दभूमि

THE ANANDA BHOOOMI

(The only Buddhist Monthly Magazine of Nepal)

बुद्ध सम्बत् २५२६

—

बैत्री पूर्णिमा

नेपाल सम्बत् १९०३

—

चौला

बंद १०

अंक १२

विक्रम सम्बत् २०४०

—

बैशाख

1983 A. D.

—

April

Vol. 10

No. 12

“आनन्दभूमि” को नियम—

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी विहार गुठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको एकमात्र बुद्धधर्म सम्बन्धीय मासिक पत्रिका हो । यो प्रत्येक पूर्णिमाको दिनमा निकलेको । यसको आजीवन ग्राहक—शुल्क रु. १५०।— र वार्षिक ग्राहक—शुल्क रु. १५।— मात्र छ । जुनसुकै महीनामा पनि ग्राहक बजासकिन्थ । वार्षिक—ग्राहकलाई पूरा १२ बटा अंक प्राप्त हुनेछ । एक प्रतिको रु. २।—
- (२) यसमा बुद्ध धर्मसँग सम्बन्धित विषय ढापिनेछ ।
- (३) लेखकद्वारा प्रकट भएको कुनै पनि विचारमा लेखको उत्तरदायित्व सेवक नै हुनेछ । सम्पादक—मण्डल हुनेछैन ।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये कुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सक्नुहुन्छ र पठाइएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्न नसकिने भएको से लेखको प्रतिलिपि आफूसँग राखी पठाउन अनुरोध छ ।
- (५) लेख पठाउँदा र पूरा साइजको कागजमा एकपट्टि मात्र लेखेर पठाउनुपर्नेछ ।
- (६) ग्राहक शुल्क, विज्ञापन तथा प्रवन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवस्थापकको नाउंमा पठाउनुहोला । पत्र व्यवहार गर्दा आपनो ग्राहक संख्या तथा नाम ठेगाना राम्ररी लेखिएको हुनु जरूरी छ । ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक महीना अगावे व्यवस्थापकलाई सूचना दिनुहोला । पत्रिका समयमा नपुगे सूचना दिने कृपा गर्नुहोला ।
- (७) कुनै पनि लेख प्रकाश गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादकमै रहनेछ ।

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं ।

बिषय - सूचि

बुद्ध वचन	१	राजमान उपासक नं मन्त्र	११
कमंवादीहरू	२	आः छु यायगु ?	१३
ईश्वरको अस्तित्व नमान्तु	४	छि स्युला ये ?	१४
जोताहा	७	सम्पादक्यात पौ	१५
बुद्धको उपकार	८	Theravada & Mahayana Buddhism	
पालि—नेपाली—शब्दकोश	९	सम्पादकोय	१६
यस्तो पनि हुँदोरहेछ	१०	बौद्ध—गतिविधि	

आपणदु भूमि

प्रचान सम्मादक
भिक्षु कुमार काशयप

सम्मादक
सुवर्ण शाक्य
प्रकाश बज्राचार्य

व्यवस्थापक
भिक्षु महानाम
प्रकाशक
आवन्दकुटी विहार गुठी
स्वयम्भू, काठमाडौं
फोन: १४४२०

महाबग-विनयपिटकबाद ।—

“वरथ भिक्खुवे आरिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय
सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खुवे धर्मं
आदिकल्याणं भज्ञेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सात्थं सव्यञ्जनं केवलं परिपुणं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

★ ★ ★

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि बहुजन
सुखको लागि, विश्वमाधि दयाको लागि, देव ए
मनुष्यहरूको हित, सुख ए कामको लागि संचार
एव । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त्य समयसम्म
कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश
दिएर सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्य (धर्म) को प्रकाश
पाए ।

धेरे आहार खाने अल्छी निद्रालु मानिस धेरे खानाले मोटाएर राखेको सुँगुर
जस्तै हो, त्यस्ता मूर्ख बराबर गर्भवासमा आडेँछ ।

च्छुल सूत्र-

कर्मवादीहरू

एक समय भगवान् धावस्तोमा बस्तु भएको पियो ।

आयुष्मान् भूमिज सन्ध्यासमयमा ध्यानबाट उठी जहाँ आयुष्मान् सारिपुत्र हुनुहुन्थ्यो त्यहाँ जानुभयो । त्यहाँ पुगेपछि आयुष्मान् सारिपुत्रसंग सम्मोदन गर्नुभयो । सम्मोदनीय कुशलबार्ता तिद्विएपछि एकछेउमा बस्तुभयो । एकछेउमा बस्तुभएका आयुष्मान् भूमिजले आयुष्मान् सारिपुत्रसंग यस्तो भन्नुभयो—

(१) “आवृसो सारिपुत्र ! केही कर्मवादी श्रमण-ब्राह्मणहरू छन् जो ‘स्वयंकृत सुखदुःख हुन्’ (—आफ्ले सुखदुःख बनाएका हुन्) भनी भन्दछन् । (२) आवृसो सारिपुत्र ! केही कर्मवादी श्रमण ब्राह्मणहरू छन् जो ‘परकृत सुखदुःख हुन्’ (—आफ्ले सुखदुःख बनाएका हुन्) भनी भन्दछन् । (३) आवृसो सारिपुत्र ! केही कर्मवादी श्रमण ब्राह्मणहरू छन् जो ‘स्वयंकृत पनि परकृत पनि सुखदुःख हुन्’ (—आफ्ले सुखदुःख बनाएको पनि हो अकाले सुखदुःख बनाएको पनि हो) भनी भन्दछन् । (४) आवृसो सारिपुत्र ! केही कर्मवादी श्रमण ब्राह्मणहरू छन् जो ‘न स्वयंकृत हो, न परकृत हो किन्तु आपसे आप सुखदुःख उत्पन्न भएका हुन् (—आफ्ले बनाएको पनि होइन र अकाले बनाएको पनि होइन किन्तु आपसे आप सुखदुःख उत्पन्न भएका हुन्) भनी भन्दछन् । आवृसो सारिपुत्र ! यस विषयमा हाम्रा भगवान् के बादी हुनुहुन्थ्य ? कस्तो भन्नुहुन्थ्य ? कस्तो बताउंदा हामीले

— आवायं भिक्षु असृतावद्वारा सम्बादित बुद्धकालीन धावकचरित भाग-२ बाट

भगवान्ले बताए के बताएको हुनेछ ? कस्तो बताउंदा हामीले भगवान्लाई असत्य कुराद्वारा भूठा आरोप लगाएको हुनेछैन ? कस्तो बताउंदा धर्मानुकूल बताएको पनि हुनेछ ? कस्तो बताउंदा कुनै सहघर्मीसंग वादानुपात गरेको पनि हुन नपाओस् र कसेको निन्दा पनि हुन नपाओस् ?”

स्पर्शको कारणले सुखदुःख हुन्थ्य

a—“आवृसो ! भगवान्ले ‘सुखदुःखलाई प्रतित्य-समुत्पन्न’ (—हेतुप्रत्ययद्वारा उत्पन्न) भनी भन्नुभएको छ । के प्रत्ययले भने ?—स्पर्शको प्रत्ययले—यस्तो बताउंदा भगवान्ले बताउनुभए जस्तै बताएको हुनेछ, भगवान्लाई असत्य कुराद्वारा भूठा आरोप लगाएको पनि हुनेछैन, धर्मानुकूल बताएको पनि हुनेछ, कुनै सहघर्मीसंग वादानुपात पनि हुनेछैन र कसेको निन्दा हुने कारण पनि हुनेछैन ।

b—“१—आवृसो ! त्यहाँ जो ती कर्मवादी श्रमण-ब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत सुखदुःख हुन्’ भनी बताउंछन्—त्यसको कारण पनि स्पर्श ने हो । २—जो ती कर्मवादी श्रमणब्राह्मणहरू—‘परकृत सुखदुःख हुन्’ भनी बताउंछन्—त्यसको कारण पनि स्पर्श ने हो । ३—जो ती कर्मवादी श्रमण ब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत पनि परकृत पनि सुखदुःख हुन्’ भनी बताउंछन्—त्यसको कारण पनि स्पर्श ने हो । ४—जो ती कर्मवादी श्रमणब्राह्मणहरू—‘न स्वयंकृत हो, न परकृत हो किन्तु आपसे आप सुखदुःख उत्पन्न भएका

१. सं. नि. II. पृ. ३३: भूमिजसुत्त, निदानसंयुक्त; अ. क. II. पृ. ४३.

हुन्' भनो बताउँछन्—त्यसको कारण पनि स्पर्श ने हो ।

८—“१—भावुसो ! त्यहाँ जो ती कर्मवादी अमण-
ब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—
उनीहरूले स्पर्श बाहेक अरु कुने कारणद्वारा (सुखदुःख)
प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने कारण छेन । २—जो ती
कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘परकृत सुखदुःख हुन्’ भनो
बताउँछन्—उनीहरूले पनि स्पर्श बाहेक अरु कुने कारण-
द्वारा (सुखदुःख) प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने कारण
छेन । ३—जो ती कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत
पनि परकृत पनि सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—उनीहरूले
पनि स्पर्श बाहेक अरु कुने कारणद्वारा (सुखदुःख)
प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने कारण छेन । ४—जो ती
कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘न स्वयंकृत हो, न परकृत हो
किन्तु आपसे आप सुखदुःख उत्पन्न भएका हुन्’ भनो
बताउँछन्—उनीहरूले पनि स्पर्श बाहेक अरु कुने कारण-
द्वारा (सुखदुःख) प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने कारण
छेन ।”

स्पर्श बाहेक सुखदुःखको कारण छेन

आयुष्मान् सारिपुत्र र आयुष्मान् भूमिजका बीच
यस्तो कुराकानी भएको आयुष्मान् आनन्दले सुनुभयो ।
त्यसपछि आयुष्मान् आनन्द जहाँ भगवान् हुनुहुन्थयो त्यहाँ
जानुभयो । त्यहाँ पुगेपछि भगवान्लाई अभिवादन गरी
एक छेउमा बस्नुभयो । एक छेउमा बस्नुभएका आयुष्मान्
आनन्दले जे जति कुराकानी आयुष्मान् सारिपुत्र र
आयुष्मान् भूमिजका बीच भएको यियो ती सबै कुराहरू
भगवान्लाई सुनाउनुभयो ।

(क) “आनन्द ! जति राश्रोसंग भन्नुपन्न हो
त्यसि ने राश्रोसंग सारिपुत्रले भने, साधु ! साधु !!
आनन्द ! मैले पनि सुखदुःखलाई प्रतित्यसुन्पन्न हो
भनेको छु । के प्रत्ययले भने ? —स्पर्शको प्रत्ययले ।

यस्तोलम्बा मैले भनेको जस्तै भनेको सुन्थ-
द्वारा झूठा भारोप लगाएको पनि हुनेछेन, धर्मानुकूल
बताएको पनि हुनेछ, कुने सहधर्मीसंग वादानुपात पनि
हुनेछेन र कसेको निन्दा हुने कारण पनि हुनेछेन ।

(ख) “(१) आनन्द ! त्यहाँ जो ती कर्मवादी
अमणब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—
त्यसको कारण पनि स्पर्श ने हो । (२) जो ती कर्मवादी
अमणब्राह्मणहरू—‘परकृत सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—
—त्यसको कारण पनि स्पर्श ने हो । (३) जो ती
कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत पनि परकृत पनि
सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—त्यसको कारण पनि स्पर्श
ने हो । (४) जो ती कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘न
स्वयंकृत हो न परकृत हो किन्तु आपसे आप सुखदुःख
उत्पन्न भएका हुन्’ भनो बताउँछन्—त्यसको कारण पनि
स्पर्श ने हो ।

(ग) “(१) आनन्द ! त्यहाँ जो ती कर्मवादी
अमणब्राह्मणहरू—‘स्वयंकृत सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—
—उनीहरूले स्पर्श बाहेक अरु कुने कारणद्वारा
(सुखदुःख) प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने कारण छेन ।
(२) जो ती कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘परकृत सुखदुःख
हुन्’ भनो बताउँछन्—उनीहरूले पनि स्पर्श बाहेक अरु
कुने कारणद्वारा (सुखदुःख) प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने
कारण छेन । (३) जो ती कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—
‘स्वयंकृत पनि परकृत पनि सुखदुःख हुन्’ भनो बताउँछन्—
—उनीहरूले पनि स्पर्श बाहेक अरु कुने कारणद्वारा
(सुखदुःख) प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने कारण छेन ।
(४) जो ती कर्मवादी अमणब्राह्मणहरू—‘न स्वयंकृत हो,
न परकृत हो किन्तु आपसे आप सुखदुःख उत्पन्न भएका
हुन्’ भनो बताउँछन्—उनीहरूले पनि स्पर्श बाहेक अरु
कुने कारणद्वारा (सुखदुःख) प्रतिसंविदित गर्छन् भन्ने कुने
कारण छेन ।”

ईश्वरको अस्तित्व नमान्तु

(बौद्ध दर्शनबाट उद्धृत)

- राहुल सांकृत्यायन

बुद्धका उपदेशहरू बुझन मदत हुनेछ यदि पाठकले बुद्धका तीन अस्वीकारात्मक र एक स्वीकारात्मक गरी चार मूल सिद्धान्तहरूमाई बहिले बुद्धको खण्डमा तो चार सिद्धान्तहरू यीने हुन् :—

(१) ईश्वरको अस्तित्व नमान्तु; अन्यथा 'मानिस स्वयं आपनो मालिक हो'—यत सिद्धान्तको विरोध हुन्जान्छ ।

(२) आत्मा नित्य नमान्तु; अन्यथा नित्य एक रूप मानेको खण्डमा त्यसको वरिशुद्धि र मुक्तिको संभावना द्वारा हुन्दैन ।

(३) कुनै पनि ग्रन्थलाई स्वतः प्रमाण नमान्तु; अन्यथा बुद्धि र मनुभवको प्रामाणिकता खेर जान्छ ।

(४) जीवन प्रवाहलाई यहो गरीरसम्म परिमित नमान्तु; अन्यथा जीवन र त्यसको विचित्रता कार्यकारण नियमबाट उत्पन्न भएको नभे सिर्फ आकृतिमक घटना हुन्जान्छ ।

बौद्धमंगला यी चार कुराहरू सर्वमान्य छन् । यी चार कुराहरूमध्ये "बुद्धको भनीश्वरवाद" बारे यहाँ चर्चा गरिन्दछ ।

ईश्वरवादीहरूको भनाई हो— "हरेक कार्यको कारण छ । अतः संसारको पनि कुनै कारण हुनुपर्छ र त्यो

कारण ईश्वर हो । तर प्रश्न उठ्न सक्छ—ईश्वर कुन किसिमको कारण हो ? के घटोको कारण माटो, गहनाको कारण सुन क्यै उपादान-कारण हो ? यदि ईश्वर जगत्को उपादान-कारण हो भने जगत् त ईश्वरको रूपान्तर भयो । अनि संसारमा जे जति असल-खराब, सुख-दुःख, दया-क्रूरता देखापरे ती सबै ईश्वरबाट र ईश्वरमा हुन आयो । तब ईश्वर सुखमयको अपेक्षा बढी दुःखमय भयो किनभने संसारमा दुःखको मात्रा बढी छ । ईश्वर दयालुको अपेक्षा क्रूर बढी भयो किनभने चारेतिर दुनियामा क्रूरताको राज्य छ । यदि दयात्मीलाई जीवधारी नमानेको खण्डमा पनि सूक्ष्म-बोक्षण (सूक्ष्म दर्शक यन्त्र) बाट देखिने कोटाणुहरूदेखि लिएर कीरा-फट्याङ्गा, पंक्षी, माछा, संप, ढेपारो, गिढ, भेंडाबाखा, सिंह-बाघ, सभ्य-असभ्य मनुष्य सबै एक अर्काका खाना हुन् । दयानपूर्वक हेरेको खण्डमा दृश्य-प्रदृश्य सारा जगत् ने एक रोमांचकारी युद्ध-क्षेत्र हो जहाँ निर्विनियोगहरू बलियाहरूको गाँस बनिरहेछ । पुनर्जन्म नमाने धर्मले त यसलाई बिना कुनै हिचकिचाहट स्वीकार गर्नुपर्छ यी पुनर्जन्मवादीहरूले भज्ञ सक्छन्—सबै दुःखकहरू पुर्वजन्मकै कर्मका कल हुन् । तर यो पनि विचारणीय छ । असल-खराब कर्मको जवाफदेही जानकार व्यक्ति मात्र हुन सक्छ, पागल, नशामा बेहोश या अबोध बालकलाई अल्पको हत्याको दोषी ठहराउन सकिन्न ।

अतः मनुष्यको अतिरिक्त अरु प्राणी जापनो कर्मको जिम्मेवार हुन सक्तेन भनेकुरामा दुई बत नहोला । किनभने अरु प्राणीहरू आपना असल-खराब कामहरू छुट्याउन सक्तेनन् र तिनीहरूको जीवन अरूको हत्यामा नै निर्भर रहन्छ । मनुष्यमा पनि बालक, पागल आदि छुट्याउदा दायित्व राखेहरूको संख्या तिकै कम हुनजान्छ । यदि यस संसारमा जबाफदेही मानिसहरूको संख्या डेढ अरब मानेको खण्डमा फल भोग्नेहरू यत्तिको कहाँबाट देखापरे जसको संख्या अपार छ । डेढ अरबमन्दा बढी संख्यामा त मानिसमन्दा दोर्घजीबी कछुवा नै होला केरि कीटाणु तथा हात्ती, ह्वेल आदिजस्ता विशाल-काय जानुहरूको बारेमा भन्नु नै के ?

ईश्वर उपादान-कारण हो भने त्यो निविकार कतरी हुनसक्तन्थ ? यदि ईश्वरलाई निमित्त-कारण याने उसले जगत्लाई कुहालेले धेंदो सुनारले गहना बनाए भए बनाउंछ भनी भानेको खण्डमा पनि प्रश्न उठ्छ—ऊ बिना कुनै उपादान-कारण जगत् बनाउंछ या उपादान-कारण-द्वारा ? यदि उपादान-कारणविना बनाउंछ भनी भानौ त अभावबाट भावको उत्पत्ति मानुपनेहुन्छ र कार्य-कारणको सिद्धान्त नै खुसिकन्छ । तब जगत् देखेर त्यसको कारण ईश्वर मानुपनें आवश्यकता नै के छ ? इन्द्रजाल रुपे उसले जगत्लाई विना कारण मायामय उत्पन्न गरेको हो भन्ने प्रत्यक्ष पायामय भंसकेपछि ईश्वरको अस्तित्वको अनुमान नै कुन आधारमा गर्ने ? यदि उपादान-कारणद्वारा बनाएको हो भने कुम्हालेले धेंदो बनाउदा कै जगत्बाट अलग रहेर बनाएको हो या त्यसमा व्याप्त भएर ? अलग रहेपछि त्यो सर्वव्यापक रहेदेन र सुषिट गन्को लागि उसलाई अर्को सहायक अथवा अर्को साधनमाथि निर्भर-रहनुपर्ने हुन्छ । विद्युत्कणमन्दा पनि सूक्ष्म नवकणहरू

(Neutrons) सम्म पुगेर त्यसको मिथिणद्वारा क्रमशः स्थूलतर चीजहरू बनाउनको लागि उसले कस्तो किसिमको हतियार सुनारले ज्यावल कै प्रयोग गर्दैछ ? यदि यसरी निर्माण गरेको हो भने ईश्वर सर्व शक्तिमान् कतरी हुन्छ ? उसलाई उपादान कारणको रूपमा सर्व व्यापक मानौ त उपादान-कारणविना उत्पादन गर्न सक्षम नभए पछि त्यो सर्व शक्तिमान् रहेन । यस्तो अवस्थामा अपवित्रता, क्रूरता आदि खराबीहरूको खोत हुनुको दोषी पनि ईश्वर नै हुनजान्छ ।

यसप्रकार न त्यो उपादान-कारण हुन सक्तन्थ न निमित्त कारण नै । जगत्को आदि कारण हुनेपनै कुने आवश्यक छैन । ‘यसको कारण के ?’ भनी सोध्दै जाँदा जगत्को कुनै सूक्ष्मतम् वस्तु या त्यसको विशेष शक्तिमा यदि रूपन दिएन भने ईश्वरमा गएर नै किन सको ? किन ईश्वरको पनि कुनै अर्को कारण छ भनी नमानौ ? यसरी ईश्वरलाई आदि कारण मान्नु युक्तियुक्त देखिन ।

कर्ता-घर्ता ईश्वर अपेक्षि अनुष्य त त्यसको हातको कठपुतली मात्रै हुनजान्छ । ऊ कुन असल-खराब कामको जबाफदेही हुन सक्तेन । अनि त दुर्नियामा त्यसलाई सताउनु के ईश्वरको दपालुताको चिन्ह हो ?

ईश्वर सृष्टिकर्ता हो—यो मान्नु पनि ठीक छैन । यदि सृष्टि भनादि हो भने त्यसलाई कर्ताको कुनै आवश्यक नै छैन । किनभने कर्ता हुनलाई कार्यमन्दा अघि उपस्थित हुनुपर्छ । यदि सृष्टि आदि (आदि सहितको) हो भने करोड दुई करोड, खरब दुई खरब होइन अचिन्त्य अनन्त वर्षदेखि लिएर सृष्टि उत्पन्न हुने समयसम्म त्यस किया-रहित ईश्वर हुनुको प्रमाण नै के ? किया नै त त्यसको अस्तित्वको प्रमाण हुन सक्तल ?

ईश्वरको अस्तित्व बानेपछि माथि उल्लेख भरे क्षें
मनुष्यलाई दृश्यको अद्योनमा रहेको भान्नुपने हुन्छ । तब
मनुष्य स्वयं आपनो स्वामी हो, उसले जस्तो चाह्नो त्यसरी
ने आफूलाई बनाउन सक्छ—यो अमात्य हुन जान्छ ।
अनि त मनुष्यले शुद्धी र मुक्तिको लागि प्रयत्न गर्ने
सम्भावना ने कहाँ रह्यो ? तब धर्मले बताएको बाटो र
धर्म पनि निष्फल । ईश्वरको अस्तित्व नमाने पछि
“मनुष्यसंग जेजति बर्तमानमा छ त्यो आफैले गरेर र
जेजति भविष्यमा हुनेछ त्यो पनि आफैले गरेर” हुनजान्छ ।
मनुष्यलाई काम गर्ने स्वतन्त्रता पाएपछि मात्र धर्मले
बताएको बाटो र धर्म सार्थक हुन सक्छ । ईश्वरवादीहरू-
द्वारा सहज शताब्दीदेखि अशान्ति र रगतको धारा बगाएर

बाइराखेका छन् तंपनि ईश्वर सबस्था समाधान यन
सबतेन, किन ? वस्तुतः ईश्वर मनुष्यको मानसिक सृष्टि
मात्र हो ।

उपर्लिखित चार सिद्धान्तहरूमध्ये पहिलेका तीन
(जसमध्ये अनीश्वरवाद पनि पन आउँछ) सिद्धान्तहरूले
ठूलो परतन्त्रताबाट मनुष्यलाई मुक्त गरिदिन्छ । चौथोले
आशामय भविष्यको सन्देश दिन्छ र शील सदाचारको
लागि जग निर्माण गरिदिन्छ । चारेवटाको जहाँ मेल छ,
त्यही बुद्ध-धर्म हो ।

अनु० — सुरेन्द्र शाक्य

तृष्णा बीन प्रकारका छन्—

- (१) कामतृष्णा—पंचकाम (सांसारिक विषय वस्तु भोग्नै इच्छा)
- (२) भवतृष्णा—फेरि फेरि जन्मने इच्छा ।
- (३) विभव तृष्णा—तृष्णा (महत्वाकांक्षा) निमूँल नगरी मुक्ति पाउने इच्छा ।

जोताहा

- सुबणं शास्य

ॐ बाहाल, काठमाडौं

जोतिरहेछन् पृथ्वी सबतिर कठिन परिश्रमले धैर्यं गरी
घोडा, रांगो, कुकुर लाग्छन् मानिस ने पनि गोरु सरि,
पाल्छन् छोरा-छोरी सबजन रोपी अन्न खेत भरि
फट्कारी जिब्रो काढी न्याल लिम्छन् स्वाद थरि थरि ।

हावा पानी माटोमुनि घुस्दै बस्छन् जुनि जुनि
अरूको मर्व आफ्नो पर्व फुल्नु उनको बानि बसो,
भित्रो मनमा राग द्वेष र लोभ क्रोध सब घुसी घुसी
अग्नि विना पनि ढँढेलो लाग्यो मानव-मस्तिष्क बली बली ।

राजारंक धनी-गरीब तन मन धनले जोत्ने भए
जति भएपनि पुग्दै नपुग्ने आशा पासोमा धुमिरहे,
ह्वांगहो भोल्गा नील र सिन्धु आफ्नोपनले बगिरेछ
हृदयभित्रको दावानलले सिचित मस्तिष्क सुकदेगए ।

एकदिन यस्तो मानव जागे मात्र पृथ्वी जोत्ने नभै
न त ती जोत्थे आफ्नो शरीर संगिनी अनि पत्नी नै,
ज्ञान विज्ञानमा डुबुलिकमार्द जपतप ध्यानमा लीन भई
बुद्ध बनेका ती मानवले जोते ब्रह्माण्ड स्वर्गं नगे ।

धर्ती जोते, ज्ञान जोते, विज्ञान अति प्राण जोते
नाममात्रका जोताहहरूले खाने पिउने कीर्ति लुटे,
आए गए अनगिन्ती यस्ता तर एउटै मात्र व्यक्ति छुटे
ती हुन् जोताहा अशान्ति सुताहा मानवरंगले विश्वपोते ।

आनन्दभूमि विद्यार्थीठ स्वरूप
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

बुद्धको उपकार

— ब्रिजेश मैनाली
कक्षा-५ 'ए'

कुनै पउटा गाउंसा एउटा बूढो बस्थो । त्यसको एउटा छोरो थियो । त्यसको नाम लाले थियो । आमा चाहि एउटा साहूकहाँ काम गर्ने र छोरो चाहि साहूको गाई बाखा चराउँथ्यो ।

एकदिन लाले गाई बाखा चराएर फक्कन लाग्दा स्कूलबाट पढेर आएका केटाहुले उसलाई जिस्काए—‘हेर हामी त स्कूलमा पढ्ने हामी त कति सका हुगि ? त्यो त कति फोहरी ‘छः छः छः’ हेर्वा पनि मनै लागेको जस्तो’ यो कुरा सुनी लालेलाई सारं पीर पन्थ्यो । तर पनि ऊ चुप लागि घर आयो । घर आएपछि गाई बाखा चराएर फक्कन लाग्दा भएको कुरो सब भन्यो र उसलाई पनि स्कूलमा पढ्ने भएको इच्छा पनि आमालाई भन्यो । यो सुनी आमा चाहि र ऊ साहूकहाँ गाई पेसा मागी त्याए र उनी स्कूलमा गई भर्ना भयो ।

अर्को दिनदेखि लाले पनि स्कूल गयो । तर उसेंग कोही पनि बसेन । सबले छः छः र छुरछुर गरे । त्यहीं पनि ऊ चुप लागी पढिरह्यो ।

एकदिन स्कूलको जन्म जयन्तीको दिन थियो । सरहरूले सबलाई खोर पकाउन दुध ल्याउनु भन्नुभयो ।

सबै जनाले गायो र सुराईभा दुध ल्याए तर गरीब लालेको घरमा गाई थिएन । त्यसेले उसलाई सारे पीर पन्थ्यो । यो कुरा उसले आमालाई भन्यो र उसको आमा र ऊ भई साहूकहाँ गएर आज स्कूल जन्मदिनको दिन खोर पकाउन दुध लिन आएको कुरो भने । यो कुरो सुनी साहूले भन्यो—हेर मेरो गाई पनि व्याउने भएको छ नन्ह

दिन्थ्यै, अब भोलि तिन्हो छोरो स्कूल जाँदा बुढकहाँ हे भगवान् भन्दे जाँड जहाँ बुढ भगवान् बसेका छन् त्यहाँ गएर दुध माग्यो भने दिन्छन् । उनी असाध्य दयालु र बुद्धिमानी छन् । यो सुनी हुन्छ भनी उनीहरू घर फर्के ।

भोलिपलट साहूले भने क्यै उसले पनि बुढ ! हे भगवान् ! भन्दे गयो र बाटामा एकजना मानिस छहारो-मा बसिरहेका हुनुहुन्थ्यो । त्यहाँ गई साहूले भने क्यै उसले पनि त्यसे भन्यो । यो देखी त्यसलाई दया लाग्यो र उहाँले सानो भाँडोमा दुध दिएर पठाए र त्यो केटो पनि स्कूलमा गयो र दुध लगेर सरलाई दियो । त्यति योरे दुध देखेर सबले खिसो गरे ।

सबैले दुध खनाए पछि उसको दुध एउटा कपमा खन्यायो । कप भरियो तर भाँडोमा दुध जस्ता त्यस्तै छ । फेरि कसाँडीमा खन्याए कसाँडी भरिसक्यो तर भाँडोमा दुध जस्ता त्यस्तै थियो । यो देखेर सबलाई अचम्म लाग्यो र लालेलाई सोधे लाले ! तिमीलाई यो दुध कसले दियो ? यो कुरो सुनी लालेले भन्यो सर यो दुध भलाई बुद्धले दिएको हो । सरले सोधे—त्यसो भए तिन्हो बुढ कहाँ हुनुहुन्छ ? लालेले भन्यो उहाँ पिपलको बोटमुनि हुनुहुन्छ । यो देखी पवके पनि उनी बुढ भगवान् ने हुन् भनी सबले भने त्यसपछि सबैजना लालेसँग बस्नथाले । सब सरहरूले पनि लालेलाई माया गरे । त्यसपछि सबले बुढ भगवान्को प्रार्थना गरे प्रत्येक बुढ जयन्तीको दिन त्यस स्कूलको भोज हुने भयो र त्यहाँ भजनहरू पनि हुने भयो यसरी ने बुढधर्मको प्रचार भयो । ★

पालि-नेपाली-शब्दकोश

३— (शब्द - १०० - १५८ अच)

अघ — दुःख, पाप, आकाश, विपत्ति, पञ्चस्कन्ध ।
 अङ्ग — (पु.) काख, चिन्ह, संख्या ।
 अङ्ग्लित — चिन्ह लगाइएको ।
 अङ्गकुर — विरुद्ध ।
 अङ्गकुस — अंकुश ।
 अङ्ग — (न) भाग, गुण, शरीरको कुनै सानो ठूलो भाग ।
 अङ्गण — अंगन, चोक, मैदान, क्लेश ।
 अङ्गजात — स्त्री निमित्त वा पुरुषलिङ्ग ।
 अङ्गद — हातमा लाउने चुरा ।
 अङ्गना — (स्त्री) नारी, महिला ।
 अङ्गपचङ्ग — शरीरको कुनै सानो ठूलो भाग ।
 अङ्गराग — (पु.) शरीरमा लाउने सुगन्ध फ्दार्थ ।
 अङ्गविज्ञा — शरीरको विभिन्न अंग हेरी शुभ-अशुभ भन्नु ।
 अङ्गार — कोइला, गोल ।
 अङ्गोऽस — (पु.) बुद्ध ।
 अङ्गुट्ट — हात अथवा खुट्टाको बुढी औला ।
 अङ्गारमंस — आगो माथि राखेर पोलेको मासु ।
 अङ्गुल — औला, (अंगुलि)
 अङ्गिक — भागमा बाँडिएको ।
 अङ्गुलिपोदक — औलाले घोचनु ।
 अङ्गुलियक — औंठी ।
 अङ्गुलिमुदा — नाउँको मूल अक्षर सहितको औंठी

अचल — स्थिर, आफ्नो ठाउँबाट नचलने ।
 अचिर — धेरै समय नलागेको ।
 अचिरं — धेरै समय नलागेको ।
 अचिरपक्कन्त — गएर धेरै समय नवितदै ।
 अचिरप्पभा — बिजुलि ।
 अचेतन — बेहोस, जड, चिन्त नभएको ।
 अचेल, अचेलक — वस्त्र नभएको, निगण्ठ ।
 ✓ अच्चगा — (क्रि०) नाघेर गयो ।
 (अति+अ+गमु)
 अच्चना — (स्त्री) पूजा गर्नु, अच्चना ।
 अच्चन्त — सीमा नाविएको, लगातार, अत्यन्त, निरन्तर ।
 अच्चय — अपराध, दोष, नाघेर जानु ।
 अच्चायिक — (न) चाँडै गर्नु पनै काम ।
 अच्चासन्न — अर्ति समिष ।
 अच्चि — (स्त्री) आगोको ज्वाला, राप, रश्मि ।
 अच्चित — पूजित, सम्मानित ।
 अच्चुगत — अत्यन्त उंचा ।
 अच्चुण्ह — अत्यन्त उष्ण, निकै गर्भी ।
 अच्चुत — नमरेको, निर्बाण ।
 अच्चोदक — अत्यधिक जल ।
 अच्चुस्सना — धेरै भएको ।
 अच्चेति — (अति+इ+अ+) नाघेर जानु, नाघ्नु, (अच्च+णे) पूजा गर्नु ।

अच्छु - सका, स्वच्छ, भालु ।
अच्छति - बस्नु, पखिरहनु, बास गर्नु ।

अच्छम्भी - न डशएको, निर्भय ।

अच्छरा - (स्त्री) अप्सरा, बुढी औलो ए माझी
औलो रगेडी माझी औलोलाई
हथुङ्गोमा ठक्कर खुवाउंदा निस्कने
शब्द ।

अच्छरिय - (न) आश्रय, गजब, चकित हुनु,
अचम्म ।

अच्छादन - (न) वस्त्र, लुगा लगाउनु, कपडा ।

अच्छादना - (स्त्री) बन्दगर्नु, लुकाउनु ।

अच्छि - आँखा ।

अच्छि - (अच्छितिकोअतीत) बस्यो ।

अच्छिज - (पु० क्रि०) बलात्कार गर्नु ।

अच्छिन्दति - बलात्कारी गरी लिएको, चोरी गर्नु
जर्वजस्ति गरि लिनु ।

अच्छिन्न - चोरी लिएको, जर्वजस्ति ।

अच्छेजज - भाँचन नसकने, काटन नसकने ।

अच्छेइन - (न) चोरी लिएको ।

अच्छेच्छि - (भूतकालक्रिया) काटियो, नष्ट गन्धो ।

अच्छेच - आश्रय, आश्रयजनक ।

५

(शान्तिको बाटो 'सत्य घटना')

यस्तो पनि हुँदोरहेछ

एउटा कार्यालयमा एकजना नन्गजेटेड
कर्मचारी अरुको टीकाटिप्पणी गर्न ज्यादै अग्रसर
हुन्थ्यो । सम्पन्न र विपन्नतामा नै उसको ध्यान
सधैं आकर्षित हुन्थ्यो । कसेको कमजोरी पहिरन
देखनासाथ भनिहाल्थ्यो उसको आर्थिक अवस्था
कमजोरी होला ।

एकदिन एकजना कर्मचारीले खाजाखाने
बेलामा भटमास छोडी खानलागेको उसले साथी-
हरूलाई भनिहालेछ, 'उसको घरमा आर्थिक
कमजोरी छ होला' । उसको यो बानी कसैलाई
मनपरेको थिएन । भनाइ खानेहरू लाजले बा
अनावश्यक चर्चाले ऊदेखि क्षुब्ध हुन्थे । कहिले त
जानासाथ रुगडा गरिहालौं जस्तो अरूलाई
लाग्थ्यो ।

एकदिन उसले इस्ट्रीराख्दा बेहोशीले
पाइंट डेको थाहापाई पनि लगाएर आएछ र
अफिसमा पुग्दा फुटेछ । अरूले भनिहाल्थ्यो,
'तिमीले त फाटेको पाइंट पो लगाएर बाएछौ' ।
उसले लजाएर भन्यो—'के गर्नै इस्ट्रीले डेढेछ,
पैसा नभएर अर्को पाइंट एउटा पनि राख्न सकेको
छैन ।' यो सुनी अरूले भने, 'अरूको मात्र निन्दा
चर्चा गरेर हिड्नु हाम्रो कुरा होइन, आफ्नो
आडको भेसी पहिले होश गर्नुपर्छ । अरूको
आडको जुम्रा हेनै होइन ।' सबैजना हाँसे । उसले
'हो बा' भन्यो । त्यसदिनदेखि उसले कसैको
निन्दा चर्चा गर्नै बानी छोडिदियो । अरूले पनि
त्यसप्रतिको क्षुब्धपन छोडिदिए । नराओ हुन
पाएन । शान्ति छायम भयो ।

(वर्ष १०, अंक ११ या स्वं)

राजमान उपासक नं मन्त

- भिक्षु सुदर्शन

थथे जि थःगु पुलांगु लुमंतिया संसारय्
राजमानलिसे दुना हे च्वना । आर्यतारा ध्यकः
वल । मू दायकाः ज्वना वःगु अर्थें दिकाः धाल,
“जि न अन मखनय् छें तकसां बना वय् ।” जि
छुं धाय् मलाःनि व बन । मोटर ज्वना सुं वइ
धका अर्थें ज्ञानमानं वयाः धाल, च्वना । “का
भन्ते, छःपि बिज्याय् जी मखु । इमशान थंक
मोटर मवं । थुं ए पारी मखु, उखे वारी खनी ।
खाउंक फय्नं वः ।”

जि अर्थे मन तुंकाः लासाय् गोतुला ।
मन गर्लिं गर्लिं, ध्याचलं कवं बना हे च्वन ।
घोच्छि ति लिपा राजमान साहुयात इमशानतक
तया वःपि लिहाँ वल । बालिर थःथिति पासा
भाइ महस्यू तास्यू वइगु ल्यून्यू थ्व हे इमशानतक
मखा ? इमशान, थ्वयां उखे सुं मदु, सुं हे मदु ।

बहनी जुल । द्वना । चान्हय् । शुद्ध
चान्हय् । राजमान उपासक सदांर्थे सरासर काइ
दिल । बुद्धया न्ह्यःने दनाः ल्हाः बिन्ति याना:
दना दिल । अले कोथाय् दुहाँ झाल । ख्वाः
अस्पष्ट । जि थय्क मफु मफु दनेत स्वया । क्लंग
न्ह्यल चाल । खापा चायका गण महाविहारय्

स्वया । सुनसान । चान्हय् तःप्वा गु मत छ्वाः
जां च्याना च्वन । सुं नं मदु सुं हे मदु सुं सुं
हे मदु । राजमान नं मदु । धुक्क मनं महन खनि ।
हानं देना ।

थौं राजमान उपासकया पुण्यमृतिस
बुद्ध-पूजाया आयोजना । ई वलिसे सक्ले उपासक
उपासिकापि थ्यन । रगं न्ययाः जि नं बुद्धपूजाय्
फेतू बना । शाक्यानन्द भन्ते नं शील विया
बिष्याय् धुंकेवं सुबोधानन्द भन्तेन बुद्धपूजा याका
बिज्यात । जि छुं धायेत स्वया, तर अहं धाय् हे
मफुत । गःपः हहतित । खूब कुतः याना, तर
अहं, नवाय् हे मफुत । मिखाय् खवि भररर हे
जाया वल । अले मैक छ्वाना विया । थःत थम्हं
म्वात परित्तसूत्र, मरणानुमृति पाठ जुल ।
मरणानुमृति भर्तिचा जितः धैर्य व संवेग बिल ।
मैक कयाः नवाना, “गण महाविहारय् थन स्यन,
थ्व स्यन, थ्व दयके माल धका आ राजमान
उपासकं धाः झाइ मखुत गवले धाः झाइ
मखुत ।”

अमरमान उपासकं धया दिल, “वय्कः
गुरु योगरत्नया किम्ह मू शिष्य मध्यय छःह खः ।
वय्कलं छुं सिद्धुन लाना दं गु दु, दद्दुल

स्वयम्भूवा ध्यानकुटी दयेकेगुली नं गवहालि याना
दिल ।

भाइकाजीं ध्या दिल, “बहापूजा बुद्ध
पूजाय् वय्कःया साहस यवव हे दु ।”

पूर्णमान उपासकं थःगु नुगः बःमलाःगु खे
न्ह्यथनाः स्वयम्भूस राजमान मंत धयागु न्यंकू-
बलय् पत्याः हे मजूर्थे जूगु खे न्ह्यथनाः दुःख
प्वंका दिल ।

धर्मरत्न उपासकं ध्या बिज्यात, “डाक्टरं
दें बदं म्वाय् यःसा नय्गु म्हुतु म्हाला च्वं धाःगुलि
जि म्हुतु म्हाला च्वना धकाः राजमान उपासकं
धया दीगु जितः लुमं । गनं महापरित्राण जुइ,
वय्कःया सः ताय् दया च्वनी ।”

थव हे इलय् रत्नबहादुर उपासकं वया:
तीजकं धाल, भन्ते । मौन धारण याय्गु । थव
औपचारिकताय् बोद्ध संस्कार मदयाः मनं उं
धाल । तर हानं संस्मृतिस पलख मैत्री वा ध्यान

याय्ला जि हे ज्यूर्थे ताल । वय्कःया काय्पि
सहित सकल भन्तेपि व उपासक उपासिकापिसं
मैत्री चित्तं लः धाः हाय्काः पुण्यानुमोदन याय्
घुनेवं छगू मिनेट मैत्री चित्तं चित्त एकाग्र वासे
ध्यान नं जुल । अन्तय् मैत्री चित्तं कामना याना:
वय्कःयात सद्गति व निर्वाण लाभ याय्त व्याकक
थोंधा पुण्य हेतु जुइमा । थुलि सिवय् अष्वः आः
झीसं याय् फूगु हे नं छु ? धाय्गु हे छु दिन ?

सकल सत्त्वपि मरणशील खः, मरणात्मो-
मुख सकलया जीवन खः । उकि ज्ञानमालाय्
सकसिनं हाला च्वंगु दु । मदया वंम्ह राजमान
उपासकं नं ला हाला हे वना दीगु खःनि--

स्व रे यान खतय् तयाः द्यवनं तोकपुयाः
जात्रा यानाः बाजं थाकाः प्यम्ह पासां कुबीकाः
वने मानि सकनें व हे लेंपु छगुली ।
अनित्य थव संसारय् च्वने मेल वनेनु ! ...

“महाराज, जि आः राजवंशयाम्ह मखुत ! श्रमण वंशयाम्ह जुल ।” थव खं
भगवान् बुद्धं न्हापां कपिलवस्तु बिज्याःबले शुद्धोदन महाराजयात धैविज्यागु खः ।

मूर्खपि नापं च्वनेगु स्वया याकचा च्वनेगु ज्यू ।

द्वेषं द्वेष भाव शान्त जवी मखु, मैत्री हे सत्रु भाव शान्त जवी ।

- बुद्ध

आः छु यायगु ?

- भक्तराज शाक्य

थायूमदु, धूबहा:

चिनानं चिय मफु थ्व

मन-चित्तयात जि

त्वःतां त्वःते मफु

लोभ व क्रोधयात जि

आः छु यायगु ? आः छु यायगु ?

(१)

दंसां दंसां नःसां त्वंसां

न्हाथाय् चवसां पीरे पीर

गनं जक वःगु जुइ

थुलि मछि दुःखे दुःख जितः

आः छु यायगु ? आः छु यायगु ?

(२)

पूर्व जन्मया फलं धायला

युगु जन्मया फलं धाय्

सुख शान्ति धैगु

दुगु हे मखु जितः थन

आः छु यायगु ? आः छु यायगु ?

(३)

हे बुद्ध, धर्म व संघ

छलपोलपि सिवेत मेपि

सुं मदु थन जितः ज्ञान बोपि

न शान्तिया लं लुइकेसः जि

आः छु यायगु ? आः छु यायगु ?

(४)

दुःख फुकाः सुख शान्ति बोपि

न्हागु दुःख न तरय् याइपि

हे बुद्ध, धर्म हे संघ

छलपोलपिन्त बारंबार नमस्कार

आः छु यायगु ? आः छु यायेगु ?

(५)

७६ ख्यूला थे

१. तिलोराकोट हे कपिलवस्तु खः घकाः प्रमा- ४. भगवान् बुद्धं ज्ञान प्राप्त यायगु ऋवलय्
णित याम्ह पी. सी. मुखर्जी खः । तृतीय प्रहरय् आस्वदक्षयज्ञान अथवा प्रतीत्य-
समुत्पादज्ञान प्राप्त याना विज्याःगु खः ।
२. भगवान् बुद्ध राजगृहय् विज्याःबलय् ११
लाख मनू श्रोतापन्न जुयाःलि १ लाख मनू
त्रिशरण वन । ५. लाभ-अलाभ, यश-अयश, निन्दा-प्रशंसा व
सुख-दुःख च्याता 'अष्टलोक-धर्म' खः ।
३. कपिलवस्तु विज्याय्या लागी भगवान् बुद्धं ६. भगवान् बुद्धं दक्षलय् न्हापां 'महानारद
फागुपुर्ण्ही खुन्ह राजगृह त्वःता विज्यात । कस्सप' जातक राजगृहया यष्टिवनय् च्वनाः
कना विज्याःगु खः ।

५

"भिक्षुपि, मौन भाव स्वथी दु । छु छु
स्वथी ? शारीरिक मौन-भाव, वाचिक
मौन-भाव, मानसिक मौन-भाव ।
भिक्षुपि ! युपि स्वथी मौन-भाव दु", अले
बुद्धं — थथेन धयाविज्यात —

"गुम्ह शारीरिक, वाचिक व मानसिक
मौनता दुम्ह, अनास्त्रव मुनि खः
उम्ह पापयात सिला चुइका छोय्
धुंकुम्ह जुइ ।"

— इतिवुत्तक

अब निस्कसक्यो

बुद्ध-धर्म सम्बन्ध ती सबै कुराहरू जुन
तपाइँ जान्न चाहनु हुन्छ ।

बौद्ध दर्पण

खोजी खोजी किनेर पढ्नुस् ।

मूल्य रु० १५/-

सम्पादकयात् पौ

सम्पादकजु,

आनन्दकुटीया जातःया नां च्वयाहःगु बारय्
साधुकार वियाच्वना । जि च्वयाहया थें छ्वःलाक
नां मिलय् जुयामवः । नां च्वय॑च्वय् जुयावल ।
नां च्वय॑च्वय् जुयावःसां छुं खें मदु, नां त्वःफीवं
भचा सुख मदु । घेबादुपि व ख्वाःदुपि दातातय् गु
नां निकवः स्वकः च्वयाहः । ख्वाःमदुपि व घेबा-
मदुपिनि नुगलय् स्याकी । दुःखो मनूतय् त नुगलय्
स्याकेगु नं धर्मय् मत्वःये च्वं । दांदुपि ख्वाःदुपि
भिक्षुपित पूज्य भन्ते व मेमेपित भन्ते जक च्वय् गु
नं ठीक मनः । छन्दागति, भयागति व मोहागतिइ
लावनी ।

मेगु खें वृषमान भक्तलक्ष्मी ज्वीमाःथाय्
भक्तलक्ष्मी जक जुयाः, कमलाछी ज्वीमाःथाय्
कमलादी जुया च्वन । अले बदरीनारां ज्वीमा-
थाय् मादेनारां जुया च्वन ।

घेबा मदुम्ह व ख्वाःमदुम्ह च्वयाहःगु
आनन्दकुटीया जातः जूगुलि च्वयाहःयें तयाबोत
भचा याकुचाःये च्वं । वर्ष १०, अंक ४, पाना
१५ स जातःया च्व लेख लोकरत्न उपासकनाप

खेल्हावल्हा जूगु आधारय् च्वयागु धकाः च्वत ।
वर्ष १०, अंक ६, पाना २५ स च्व लोकरत्नपाखें
प्राप्त जूगु सूचि खा, कमशः धकाः च्वयाहयाः नं
आःयागु वर्ष १०, अंक १०, पाना २४ स नामा-
बलि लुयावःगु दु धकाः छाय् च्वया बिज्यानागु ?

आनन्दकुटीया जातः जि च्वःगु मखसे
ख्वाःदुम्ह, घेबादुम्ह, भाषण शासन यानाज्वीम्ह-
सिनं च्वःगु जूसा धवयां न्हापान्हापायागु अकय् हे
कवचाल छ्वी । पूज्य प्रधान सम्पादक व सम्पा-
दकपि तंचाया विज्याय्मते, नुगलय् स्याःपिनिगु
खें न्यनाः ।

छलपोलपिनि आशीर्वादं भवानाच्वना
तिनिम्ह – लोकरत्न

[जूगु खें च्वय् त, आनन्दभूमि गुबले हिच-
किचय् जूगु मदु । कमलाछीया कमलादी ज्वीगुयें-
याःगु द्वंगु मदेधकाः जिम्सं धाय्मफु । ख्वाःदुम्ह
व ख्वाःमदुम्ह घेगु भेदमाव आनन्दभूमि गुबले
काइमखु । बरू पत्रिकाया अनुकूलतायात विचाः
याय्माःगु सम्पादकया कर्तव्य दुनेया खें खः ।
– सम्पादक]

Theravada and Mahayana Buddhism

Ven. Dr. Walpola Rahula

In the 3rd Century B. C. during the time of Emperor Asoka, the Third Council was held to discuss differences of opinion among the Bhikkhus of different sects. At this Council the differences were not confined the Dhamma. At the end of this Council, the president of the Council, Moggaliputta Tissa, compiled a book called the Kathavatthu refuting the heretical, false views and theories held by some sects. The teaching approved and accepted by this Council was known at theravada. The Abhidhamma Pitaka was included at this Council.

After the third Council, Asoka's son, Ven Mahinda, brought the Tripitaka to Sri Lanka, along with the commentaries that were recited at the Third Council. The text brought to Sri Lanka were preserved until today without losing a page. The texts were written in Pali which was based on the Magadhi Language spoken by the

Buddha. There was nothing known as Mahayana at that time.

Between the 1st Century B. C. to the 1st Century A. C., the two terms Mahayana and Hinayana appeared in Saddharma Pundarika Sutra of the Lotus of the Good Law.

About the 2nd Century A. C. the Mahayana became clearly defined. Nagarjuna developed the Mahayana Philosophy of Sunyata and proved that everything is void in a small text called Madhyamika-karika. About the 4th Century, there were Asanga and Vasubandhu who wrote enormous amount of works on Mahayana. After the first Century A. C., the Mahayanaists took a definite stand and only then the terms Mahayana and Hinayana were introduced.

We must not confuse Hinayana with Theravada because the terms are not synonymous. Theravada Buddhism went to Sri Lanka during the third

Century B. C. when there was no Mahayana at all. Hinayana sects developed in India and had an existence independent from the form of Buddhism existing in Sri Lanka. Today there is no Hinayana sect in existence anywhere in the world. Therefore, in 1950 the World Fellowship of Buddhists inaugurated in Colombo unanimously decided that the term Hinayana should be dropped when referring to Buddhism existing today in Sri Lanka, Thailand, Burma, Cambodia, Laos, etc. This is the brief history of Theravada, Mahayana and Hinayana.

Now, what is the difference between Mahayana and Teravada ?

I have studied Mahayana for many years and the more I study it, the more I find there is hardly any difference between Theravada and Mahayana with regard to the fundamental teachings.

1. Both accept Sakyamuni Buddha as the Teacher.
2. The four Noble Truths are exactly the same in both schools.
3. The Eightfold path is exactly the same in both schools.

4. The paticca-samuppada or the Dependent Origination is the same in both schools.
5. Both reject the idea of a supreme being who created and governed this world.
6. Both accept anicca, Dukkha, Anatta and Sila, Samadhi, panna without any difference.

There are the most important teachings of the Buddha and they are all accepted by both schools without question.

There are also some points where they differ. An obvious one is the Bodhisattva ideal. Many people say that Mahayana is for the Bodhisattvahood which leads to Buddhahood while Theravada is for Arhatship. I must point out that the Buddha was also an Arhat. Pacceka Buddha is also an Arhat. A disciple can also be an Arhat. The Mahayana Texts never use the term Arhat-yana, Arhat vehicle. They used three terms : Bodhisattwavyana, prateka-Buddhayana, and Sravakayana. In the Theravada tradition these three are called Bodhis.

Some people imagine that Theravada is selfish because it teaches that the people should seek their own salvation. But how can a selfish person gain Enlightenment? Both schools accept the Bodhisattva ideals as the highest. The Mahayana has created many mystical Bodhisattvas while the Theravada considers a Bodhisattva as a man amongst us who devotes his entire life for the attainment of perfection, ultimately becoming a fully Enlightened Buddha for the welfare of the world, for the happiness of the world.

There are three types of Buddhahood: the Samma Sambuddha who gains full Enlightenment by his own effort, the pacceka Buddha who has lesser qualities than the Samma Sambuddha, and the Svaka Buddha who is an Arhant disciple. The attainment of Nibbana between the three types of Buddhahood is exactly the same. The only difference is the Samma Sambud-

ha has many more qualities and capacities than the other two.

Some people think that the voidness or Sunyata discussed by Nagarjuna is purely a Mahayana teaching. It is based on the idea of Anatta or non-self, on the paticca-samuppada or the Dependent Origination, found in the original Theravada pali texts. Once Ananda asked the Buddha, "People say the word Sunya. That is Sunya?" The Buddha replied, "Ananda, there is no self, nor anything pertaining to self in this world. Therefore, the world is empty." This idea was taken by Nagarjuna when he wrote his remarkable book, Madhyamika Karika." Besides the idea of Sunyata is the concept of the store-consciousness in Mahaya Buddhism which has its seed in the Theravada texts. The Mahayanists have developed it into a deep psychology and philosophy.

सुम्पादकीय

बुद्धजयन्तीमा धर्मदेशनाको नयाँ परम्परा

एशियाका प्रकाश कहलिएका भगवान् गौतम बुद्ध आज संसारका प्रकाशको रूपमा सर्वमाय भइआएको छ । शान्तिका हजारौं पक्षवातीहरूमध्ये भगवान् गौतम बुद्धको शान्तिनीति प्रभावकारी र व्यावहारिक भएको हुनाले 'शान्ति' भग्नासाथ सर्वको समझ बुद्ध ने भ्रात्वा अगाडि आउने भएको छ । बुद्धको धर्मप्रचार व्यवस्था संसारमा अतुलनीय रहेको छ । उनका शिष्यहरूका लागि बनाइएको नियम वास्तविकरूपमा भृष्टममार्गका सच्चा परिपोषक हुन् जुन सरल र कठोरताका बोचका नियम हुन् अनि परिपालनमा उपादे व्यावहारिक छन् ।

आफू कै आपना शिष्यहरूलाई ठाउंठाउंमा पठाउने बुद्धले अत्युपयोगी उपदेश ठाउंठाउंमा प्रचार प्रसार गर्ने आज्ञा दिए अनुसार बुद्धको शेषपछि पनि यो परम्परा कायम रहो र ज्यादे उपयुक्त पनि भयो ।

नेपालमा मनाइने बुद्धजयन्ती समारोहमा पोहोर देखि धर्मदेशनाको एक नयाँ परम्परा कायम गराएको छ जुन आपनो देशमा व्याप्तताको लागि ज्यादे सराहनीय कदम भएको छ । बुद्धजयन्तीका दिन अधिराज्यका विभिन्न जिल्लाहरूमा केही उपासक सहित पूज्य श्रामणेर

एवं पिक्कुहरू बुद्ध परम्परा अनुसार धर्मदेशना गर्ने काठमाडौंबाट प्रस्थान गरिने भएको छ ।

बुद्धजयन्तीको यस परम्परालाई स्वागत गरी धर्मदेशनाको लागि ठाउंठाउंबाट निम्नलिखित भएको र धर्मप्राण उपासक-उप तिकाहरूबाट धर्मदेशना गर्न जाने आमणेर-पिक्कुहरूका लागि आनाजानाको खच समेत व्यहोने सहृदय-सहयोग प्रष्ट हुने भएको छ ।

विभिन्न जात जाती र धर्मविवरम्भी भएको नेपाल मुलुकमा बुद्धको अस्तित्वलाई एकमतले रवीकारेको छ । यो नेपालीको ठूलो गौव एवं विशेषता हो । बुद्धप्रति खुलेको चेतनाले अब व्यावहारिकरूपमा उत्तम उत्तम यस्ता नयाँ परम्पराले धेरै ने सघाउ पुँथाउनेछ । यस सम्बन्धमा एउटै मात्र हामीले आशा गर्ने कुरा सयचोटिको धर्म-व्याह्याभन्दा एक पटकको देशना सकिय र प्रभातोत्पादक भई सदा स्मरणीय र मननीय रहोस् र रहने प्रकारको होओस् ।

मनु सजिलो छ, गर्नु गाहो छ तापनि कोशिश र व्यवस्था सुदृढ भएमा यस्ता कुरा सफल हुनेछ मन्ने अझ अरु आशा लिन सकिछ । यो नयाँ परम्पराको लागि आनन्दभूमि साधुवाद गर्दछ र सहलताको कामना गर्दछ ।

बौद्ध भिक्षुहरू श्रीलंकातिर

बौद्ध भिक्षुहरू श्रीलंकातिर

श्रीलंकाको परमधम्म चतोय परिवेणका निर्देशक
भिक्षु एम० विपुलसार महास्थविरको निमन्त्रणामा करीब
५ बर्षको लागि त्रिपिटक बुद्धधर्म र पालिभाषा अध्ययन
गर्न आनन्दकुटीका भिक्षु श्रामणेरहरू धर्मसूति, प्रज्ञासूति,
दीपंकर श्रीज्ञान र कमलशील कोलम्बोतिर प्रस्थान गरेका
छन् ।

श्रीलंकाके अर्को भिक्षुहरूको विद्यालय वारण
परिवेणको निमन्त्रणामा ज्ञेया ध्यानकुटीका श्रामणेरहरू
सोभित, विनोत र आनन्द पनि कोलम्बोतिर प्रस्थान
गरेका छन् ।

यस्ते भिक्षु मंत्रीको नेतृत्वमा पाल्पाका सुधी
सन्तलक्ष्मी शाक्य, सुश्री चिनोदेवी वज्राचार्य र श्रीमती
पूर्णमाया महर्जनको एक दोली पनि बौद्ध तीर्थयात्रा गर्न
श्रीलंका गएका छन् ।

कृतज्ञता र नियुक्ति

आनन्दकुटी विहारगुठीको हाले बसेको समाले
'आनन्दमूर्मी' का कर्मठ प्रधान सम्पादक भिक्षु अश्वघोषले
आपनो व्यस्तताको कारणले दिनुभएको राजीनामालाई
स्वीकृत गरी वहाँको इमान्दारीपूर्ण १ दशकको निरन्तर
सेवाप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गरेको छ । वहाँको राजीनामा

स्वीकृत भई खालि भएको प्रधान सम्पादक पदमा भिक्षु
कुमार काशयपलाई नियुक्त गरिएको छ । अन्य दुई
सम्पादकमा सुवर्ण शाक्य र प्रकाश बज्राचार्य हुनुहुन्थ्ये ।

धर्मदेशना

स्वर्गीय बोधिमानसि शाक्यको निर्वाण कामना
गरी वहाँको जन्मस्थान ॐबाहालमा पंचदिवसीय धर्मदेशना
कार्यक्रम सम्पन्न भयो । उक्त कार्यक्रममा संघनायक भिक्षु
प्रज्ञानन्द महास्थविर, भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर, भिक्षु
अमृतानन्द महास्थविर, भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर र भिक्षु
सुदशन स्थविर धर्मदेशक हुनुहुन्थ्यो । पंचदिवसीय
कार्यक्रमको अतिरिक्त भिक्षु कुमार काशयपको संयोजकत्वमा
बुद्धपूजा, भिक्षु प्रज्ञारशि महास्थविरद्वारा धर्मदेशना र
ज्ञानमाला भजन एवं प्रदीपपूजा पनि अव्यरूपमा भएको
वियो ।

बौद्धसंस्कार संघको शाखा

धरानको बौद्ध संस्कार संघको तेहथूममा साला,
संक्रान्ति, थोवलुड, तालखंक र पौठाक गाउँपञ्चायतहरूमा
शाखाहरू स्थापना भएका छन् । यस्ते उक्त संघको
आजीवन सदस्य श्रीमती नील कुमारी ताम्राकारको
छोराको संघको नियमानुसार विवाह संस्कार पनि भएको
छ ।

समवेदना

धरानस्थित श्री बुद्धधर्माधिकारी मू. पू. अध्यक्ष र धरानको थेरवादी बौद्ध संस्कार संघका सललाहकार धरान निवासी गोविन्द मोक्तानको निधनमा उक्त संघले एक शोकसभा गरी शोकसन्तप्त परिवारमा समवेदना प्रकट गर्न्थो ।

ललितपुर समारोह समिति

२५२७ खाँ बुद्धजयन्ती भव्यहृष्टे मनाउने ललितपुर नगर पञ्चायतका प्रधानपञ्च बुद्धिराज बज्ञाचार्यको अध्यक्षतामा एक समारोह समिति गठन गरियो । बौद्ध समाज सुधार समितिको आयोजनामा गठित उक्त समितिमा आशाराम शाक्य, सानुभाइ बज्ञाचार्य, रूपकुमार शाक्य र आनन्दवार बज्ञाचार्य कमः उपाध्यक्ष, सचिव, उपसचिव र कोषाध्यक्ष हुनुहुन्छ । अन्य ११ जना सदस्य भएको उक्त समितिले प्रचार, सांस्कृतिक, मिल्ल भोजन र मंचशृंगार उपसमितिहरू गठन गरेको छ ।

अनला पूर्णिमाको कार्यक्रम

प्रत्येक पूर्णिमामा हुने कार्यक्रम यैं अनला पूर्णिमाको दिन पनि आनन्दकुटी विहारमा कार्यक्रम सम्पन्न भयो । उक्त अवसरमा शीलप्रार्थना र बुद्धपूजा गराउनुहुन्दै बनेपा मिल्ल तालीमकेन्द्रका अध्यक्ष मिल्ल अध्योषणले समाजमा अहंकारोहरू हुन्छन्, आफू अहंकारी भएको कुरा मानिस स्वीकार गर्न चाहेनन् र बुद्धको भनाइ अनुसार अहंकार त्यागन सकिने कुरा हो र धोतापत्ति फललाभी पनि हुनसक्छ भन्नुभयो ।

लो अवसरमा शब्दहेशमा गाउँहुन्दै आमधनुष्ठो विहारगुठीका सचिव मिल्ल मैथीले शीलको चर्चा गर्दै भन्नुभयो कि शील भनेको मन, वचन र शरीरलाई परिशुद्ध गरिराख्नु हो र पञ्चेन्द्रिय संयमी बनाउन ने शील लिनुपछ । अनि मन्दिरमा गई शील प्रतिज्ञा गरी अर्काको दोष मात्र देख्ने गरेमा पनि शील प्रार्थना गरेको ठहर्इदैन ।

भोजनोपरान्त भएको परित्राण पाठ पछि धर्मोपदेश गर्दै आमणेर आनन्दले तीर्थयात्रा भनेको बुद्धसम्बन्धी वा अन्य धर्मसम्बन्धी पवित्र स्थानमा जाने भनेको हो र त्यसरी जाँदा मनमा हर्ष र प्रोतिको अनुभव हुने कुरा आपनो तीर्थयात्राको अनुभव उत्तेज गर्दै बताउनुभयो ।

१२८ वर्षका हिन्दू महन्तद्वारा प्रवर्जयाग्रहण

सुनोली र नौतनदाको बीचमा रहेको गोरखपुर जिल्ला अन्तर्गतको कुनेसरथा भन्ने ढाउंमा १९८३ फर्बरी २३ तारीखका दिन १२८ वर्षीय बयोबृह महन्त बेचुदासलाई कुसिनगरथासी मिल्ल ज्ञानेश्वरद्वारा आमणेर-दीक्षा ग्रहण गराइयो । त्यस अवसरमा आरतका मिल्ल धर्मकीर्ति, मिल्ल धर्मसागर, मिल्ल नाइका र नेपालका मिल्ल अनिरुद्ध, मिल्ल चुण्ड र मिल्ल कुमार काशयप उपस्थित हुनुहुन्यो र नहुद्येबहादुर तथा श्रीमती केशरी बज्ञाचार्य एवं बर्माबाट आउनुभएका ३० जना यात्रीहरूले बौद्ध शिष्टाचार अनुसार नवप्रवर्जित आमणेरलाई दान गर्नुभयो । उक्त नवनामकरण गरिएका आमणेर जाम-सागरले बौद्ध विहार बनाउन करीब १०० रोपनीको आफनो घर जग्गाको सम्पत्ति संघदान दिनुभयो । त्यर्हाका विशाल जनसमूहद्वारा भजन कीर्तन र प्रवचन आदिले समारोहमा भव्यता दिइएको थियो ।

महावाणिज्यदूतको आ० कु० वि० निरीक्षण

श्रीलंकाका लागि शाही नेपाली महावाणिज्यदूत डा० सुभाष चावला आपनो कार्यालयीय कार्यमा नेपाल आउनुहुन्दा आनन्दकुटी विहार र विद्यापीठ निरीक्षण गर्नुभयो ।

श्रीलंकाका महास्थविरहको नेपाल भ्रमण

श्रीलंकाका सिरि मलबत्ते आनन्द महानायक महास्थविर, अनुनायक महास्थविर न्यायकानून मन्त्री निस्संक बिजेरत्न र श्रीमती बिजेरत्न सहित जस्मा १२ जनाको समूहले काठमाडौंको दुइदिने भ्रमण गर्नुभयो र परमधमचेतीय परिवेणका अधिपति मापलगम विपुलसरा महास्थविरले यहाँका १० जना विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति दिनुभई एकहप्ताको भ्रमण पछि स्वदेश फिर्नुभयो ।

विहारहरूलाई रु. ५००० प्रदान

बैंककस्थित धम्ममंगल विहारका भिक्षु PHRA Yanaviriyajan आनन्दकुटी, शाक्यसिंह विहार, मणिमण्डप, चन्द्रकीर्ति र ध्यानकुटी आदि विहारहरूलाई प्रति विहार रु० १०००।- दरले जस्मा रु० ५०००।- प्रदान गर्नुभयो र उक्त विहारहरूमा दर्शन-भ्रमण पनि गर्नुभयो ।

भिक्षु डा० अद्वातिस्स महास्थविर नेपालमा

बंगलादेशमा अतीस दीपंकर श्रीज्ञामको १००० औं जयन्तीमा भाग लिन पाल्नुभएका लण्डन बोद्ध विहारका अधिपति भिक्षु डा० सदातिस्स महास्थविर नेपाल भ्रमणमा पाल्नुभई त्रिमुखन विश्वविद्यालय, भृकुटीमण्डप, पाटन,

आनन्दकुटी विद्यापीठ, धर्मकीर्ति विहार, होटेल अन्नपूर्णा आदि ठाउँहरूमा धर्मप्रवचन गरी आनन्दकुटीमा बहाँको उपाध्यायत्व र भिक्षु कुमार काश्यपको आचार्यत्वमा ३ जना केटाहरूलाई प्रवृत्तित पनि गराउनुभयो । डा० भिक्षु श्रीलंकाका नागरिक हुनुहुँदछ । आमगेर दीपंकर, श्रीज्ञाम र कमलशील नामकरणसहित प्रवृत्तित गरिएको त्यस समारोहमा भिक्षुहरू नभै बुढाशासन भनेको हुँदैन र नेपालमा भिक्षुहरू भएकोले बुढको शिक्षा प्रचार भइरहेको कुरामा बहाँले खुशी व्यक्त गर्नुभयो ।

विपश्यना ध्यान शिविर

कल्याणमित्र विपश्यना आचार्य डा० सत्यनारायण गोयन्काहारा १९८३ जून १८ देखि २९ तारीख तदनुसार वि० सं० २०४० साल आषाढ ४ गतेदेखि ऐ १५ गतेसम्म काठमाडौंमा विपश्यना शिविर संचालन हुने भएको छ । २०० ज्वान साधकहरूमा नबढाउने गरी यस शिविरमा बढीसे बढी नेपाली बुद्धिजीवीहरू, इन्जिनियरहरू, डाक्टरहरू, शिक्षकहरू र अन्य व्यवसायी एवं साहू महाजनहरूलाई प्रायमिकता दिई सहभागी बनाउने निर्णय नेपाल विपश्यना केन्द्र काठमाडौंले गरेको छ । तस्य त्यस शिविरमा सम्मिलित हुन इच्छुक व्यक्तिहरूले १९८३ अप्रील महीनाको अन्त बैशाख १७ गतेसम्ममा आपनो स्थान सुरक्षित राख्न फोन नं. ११२९०, १२३९४, ११६७२, १२४९९ र २१३५५ मा सम्पर्क राख्न अनुरोध गरेको छ ।

पंचदान कार्यक्रम

आगामी श्रावण महीनामा पने युवादि ब्रथोदशी पंचदानका दिन ३५बाहालका बुद्धिहृषि बज्राचार्यले स्वयम्भू-बाट अभिताम बुद्ध र दीपंकरादि बुद्धलाई निमन्त्रणा गरी

वंचदान प्रश्नान गर्न भएको छ । उक्त कार्यक्रम भव्यरूपले गर्न शिक्षा तथा संस्कृति राज्यमन्त्री, केशर बहादुर बिट्ठ, भू० पू० मन्त्री प्रयागराज सिंह सुवाल, प्रधानपञ्च कमल चित्रकार र आनन्दमुनि बज्जाचार्य प्रमुख सल्लाहकार भएको एक ६४ सदस्यीय मूलसमिति गठन गरेको छ । सो बनुकार बुद्धिहर्ष बज्जाचार्य, तीर्थबहादुर शाक्य, कनकमाल शाक्य, अमृतमान शाक्य र मंगलमान शाक्य क्रमशः जाप्यत, उपाध्यक्ष द्वय र सह-सचिव द्वय हुनुहुन्थ । सदस्य-सचिवमा सुर्वण शाक्य रहनुभएको छ । कार्य विमाङ्गन वरी १४ वटा उपसमिति पनि गठन गरिएको छ ।

बुद्धियन्ती समारोह समिति गठन

कल्पकान् बुद्धको २५२७ औं जयन्ती तथा अस्थिधातु वस्त्रान् वरी भव्यरूपले मनाडन भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको भव्यसत्तामा छेचुकुस्थो गुरु लामा, भिक्षु सुदर्शन, न्याय कानून तथा भूमिसुधार मन्त्री बखानर्सिंह गुरुङ, शिक्षा तथा संस्कृति राज्यमन्त्री केशरबहादुर बिट्ठ, इच्छाहर्ष बज्जाचार्य सहित ५ जना उपाध्यक्ष भएको एक समिति बन्न चरियो । कनकमान शाक्य सचिव, प्रकाश बज्जाचार्य, तुलिबहादुर मानन्धर, श्यामकृष्ण मानन्धर सह-सचिव, भाइकाजी उपासक कोषाध्यक्ष, साहिलामान तुलाधर, शाक्यमनुनि तिकोकार सह-कोषाध्यक्ष हुनुहुन्थ । उप-समिति ब्रह्महव्यमा सुर्वण शाक्य, प्रयागराज सिंह सुवाल, हर्षबहादुर मानन्धर, भिक्षु मंत्री, भाइकाजी, तीर्थमुनि शाक्य, भिक्षु सुदर्शन, स्वयम्भूरत्न बज्जाचार्य, रह्येबहादुर बज्जाचार्य, श्यामकृष्ण मानन्धर, भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, लक्मीदास मानन्धर, लोकदर्शन बज्जाचार्य, भिक्षु कुमार काश्य, चन्द्र गुरुजु र भिक्षु अन्धघोष हुनुहुन्थ ।

अ

अ

अ

पुरस्कार वितरण समारोह

नेपाल बोद्ध परियति शिक्षाया फिगुँगूगु समूहया विजयी विद्यार्थीपित बोगु प्रेरणा पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र वितरण समारोह येँया गणमहाविहारय सम्पन्न जुल । सुमंगल विहारया उपासिकापिनियाखें अरहं...अरहं...बुढ गुण प्रार्थनादारा उद्घाटन जगु उगु समारोहय समारोहया समापति प्रज्ञानन्द महास्थविरयाखें पञ्चशील प्रदान जुल ।

लसकुसन्वच्चुइ भोहनकाजी ताङ्गाकारं ध्रेदिल—“परियति शिक्षा हासोमुख जुया च्चन । बोद्ध जगतं है युक्तियात उत्थान स्थान धाःसा भैर्वि सुनां थाइ ? उक्ति सकले थुलेपाले भ्युचिलेमाल !”

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघयापाखें संचालन जुयाच्चवंगु परियति शिक्षाया केन्द्रीय परीक्षा नियन्त्रक, नेपालय परियति शिक्षाया प्रतिपादक भिक्षु बुद्धघोषं वाचिक प्रतिवेदन प्रस्तुतयासे परियति शिक्षाया महत्त्व कनाः सुनां दुःख सीमखु वं दुःख महसीमखु, परय जूम्हसिनं जक दुःख धैर्यु सो । थुगु दुःखय भ्याम्हहं लानाच्चवंगु दु अले नेपायाम्ह बुद्धया विषये Ph. D. यायूत अमेरिका खेजाःगु सातसमुद्रपार वनेमाःगु दुःखया खेखः धैर्यिक्यात । १७० यहं परीक्षा व्युगुली १९ यह बोड्य वयाःलि ११९ यह उत्तीर्ण जूगु दु । बोद्धं प्रथम व तृतीय जूर्यि व सान्त्वना पुरस्कार विजयीतयत प्रज्ञानन्द महास्थविरयाखें उपाधि व पुरस्कार वितरण जुल । आनन्दकुटी दायकसभापाखें ध्येगु ललितविस्तर सफू व यलया विभिन्न दातातसे फेम लःल्हात । समारोहया मूपाही स्वर्गीय उथान्तया भ्याय मय्युपाखें पुरस्कार लःल्हात नायं वय्यकलं परियति शिक्षाया लागो १५०१ तका दाँ चन्द्रा वियादिसे वय्यकलं यःत जगु स्वागतया खेय लयताः प्वंकेगुया नायं सुम्बिन्नी वमेवयाः छन लयताःगु खेयकावित ।

यथे है लुम्बिनी विकास समितिया अध्यक्ष लोकदर्शन बजाचार्यं धेविज्यात—“परियति शिक्षा अवनेगुण्या कारण दैनिक रूपय् बानिचानि व्यवलंकेगुण्या नायं निर्वाणितकं उवीगु खं खः ।” लुम्बिनी विकासया बारय् जुयाच्चंगु खं नं धंका विज्यात—“चन्द्रा वःगु धेवा खर्च मज्जूनि । आःतक थी ५ या सरकारं खर्चं याना च्चंगु दु ।

ज्याया छवलय् लं बनयज्जूगु, जगा प्राप्तयाःगु, डैनिज दयक्कूगु, पुरातत्वया ज्या ज्ञूगु छुं नं खने दुगु ज्या मखु खालि छता है जक सिमा बुया च्चंगु खने दु । थुगुसोनिसे च्चन्दाया धेवा ७२ लाख दां खर्चं उवीगु दु । उकि १८२ न्हांगु छे दय्केगु सुरु उवीधुंकल । १९८३ तकय् ५ करोड़तिया पुस्तकालय व भूजियमया ज्या उवी च्चंगु दु । १२ करोड़या ज्या थुगुसी है उवीगु जुल । मनून लुम्बिनी सा बन तर निर्माण जुयाच्चंगु यासय् सुं त्वः मवन । ६ लाख २० हजार सिमाय् अं सय् धुंकल । आः व अं गथे याय् धंगु समस्या । न्हूगु तुं छाः लुयावःगु दु, अवजःगु अद्भूतगु तुं भारतय् नं छाः जक दु । उकी अपापतिकं छताछता चिं दु । २ हजार वर्षं दुगु तुं छो न्याप्त्वा: भुतू दुगु कलश नं विहांवल । लुम्बिनी कपिलबस्तु बनेगु ५२ लाख खर्चयानाः लं बत । ४ लाखया सी दय्के सिधंगु जुल । स्वदेया दुने लुम्बिनी कपिलबस्तु थंकेत २५ मिनेट ध्यनी । कपिलबस्तुइ नं लुम्बिनिइ थें गुहयोजना दय्केगु ज्या हुए जुल ।”

थुगु समारोहय् बवासे मिक्कु सुदर्शनं धेविज्यात—“धर्मं व्यवनेगु धंगु शास्त्रत सत्यं खः । व्यवनेगु व व्यवंकेगु धंगु गुबले सिधंगु मखु । आधुनिक परिस्थितिइ जि बवना च्चनागु है खःगु बवना च्चना लाको मखुगु बवनाच्चना थें च्चं ।” बुद्ध धर्मया लागी नेपालया इतिहासय् पक्षपात ज्ञूगु खंय् भसन्तोष धर्त्तक्यासे त्रि. वि. वि. या रवसालय् जुया च्चंगु राष्ट्रिय इतिहासया निर्माण सम्बन्धि गोछिइ

बसपोलं धेविज्याःगु खं नं धंका विज्यात—“मेरो बुद्धलाई नेपालको इतिहासले इतिहासमा ध्याय गरेको छैन ।” अन्तप् पुरस्कृत विद्यार्थीविनिपाखे नं यःथःगु विचार धंकल ।

बुद्धपूजा

आनन्दकुटी विहारय् कागु पुन्हो खुन्हु शाक्यानन्द महास्थविरपाखे पञ्चशील प्रदान जुया:लि मिक्कु अश्वघोष-पाखे बुद्धपूजा जुल । उगु इलय मिक्कु अमृतानन्द महास्थविरं धर्मदेशना यानाः धेविज्यात कि सुखया इच्छा मयाइपि सुं नं दंमखु । दुःख स्वीतं मयः । परप्राणियात हिमायायगु बांलाःगु खं मखु । स्वायगु हक सक्तियां दु । उकि परजीव स्यानाः यःगु स्वार्थं पूर्ति यायगु धर्मं मखु ।

मध्यान्हं लिपा परित्राण जुया:लि मिक्कु कुमार काइयप व धामणेर भद्रोपपाखे धर्मदेशना जुल ।

प्रतिमा निर्माणया लागी चन्द्रा

आनन्दकुटी महाविहारया नीस्वना विज्याःस्त्रिय धर्मालोक महास्थविरया दुरु ल्वहेयागु ३ कोट जाः दुगु प्रतिमा निर्माणया लागी मिम्नदातापिनिपाखे चन्द्रा प्राप्त ज्ञूगु दु - तेलाछिया त्रेलोक्य रत्न तुलाधरपाखे १०००।- सर्वायरत्नयापाखे २९०।- रत्नप्रसाद राजकर्णिकारपाखे १०५।- असंया सिद्धिबहादुर, अष्टभाया व पूर्णवीरसिंह-पाखे महं १०१।- भोटाहिटिया माणिकरत्न तुलाधरपाखे ५१।- केलत्वाःया तोर्यनारायण मानःधर व दिल्लीबजारया हेरालाल नकःमिपाखे महं ५०।- कालिमाटीया प्रतिसरापाखे ३५।- चसांदोया पूर्णपाखे ३०।- श्रीमती चन्द्रकुमारी श्रेष्ठ व मथुरापाखे महं २५।- व यलया हर्षरत्न, विपश्चनि, पुष्परत्न, श्रीमती श्रीकुमारी, राधिकादेवी व मखंया सुजंपाखे महं २०।- तका ।

२५२७ ओं बुद्धजयन्तीया कार्यक्रम

पर्येय छकः अस्थिधातुया जात्रा सहित ज्वोगु बुद्धजयन्तीया कार्यक्रम जेठ ६ गतेनिसे साप्त। हिकरूपं सुरु छवीत्यंगु दु । न्हयन्हु यंकं बहनी द ताः इलय् भूजिबाहा, अँबाहा, लगंबाहा, यटखाबाहा, तेबाहा व जनबाहालय् ज्ञानमाला भजनया नापं धर्मदेशना ज्वोगु दु । अथे हे सुधः ६.३० ताः इलय् बुद्धजीवनी सम्बन्धी रेडियो कार्यक्रम व १२ गते खुन्हु सुधः, न्हिनय् व बहनी स्वंगु इलयसं रेडियो कार्यक्रम सुरु ज्वोगु दु । अथे हे तेबाहालय् प्रत्येक दिन ४ ताः इलय् अन्तर्माधियमिक विद्यालय हाजिर जबाक प्रतियोगिता नं ज्वोगु दु ।

जिल्ला जिल्लाय् इनाप वःकथं यगुने थे हे भन्तेर्वि जिल्ला जिल्लाय् विज्ञानाः धर्मदेशना ज्वोगु कार्यक्रम बुद्धजयन्ती समारोह समिर्ति सकसिगुं सहयोगं अक व्यापक यानाः धर्मया प्रचार प्रसार यायगु ज्याय् सुव्यवस्था याना च्वगु दु ।

१२ गते खुन्हु न्हिनसिया ४ ताः इलय् बगीलय् अस्थिधातु विराजयाकाः भव्य बाजागाजा सहितं श्रीधलं सुरु ज्वोगुली सकलधर्मप्रेमीपित समिर्ति व्वतिकायृत इनाप याःगु दु ।

बौद्ध प्रदर्शनी ज्वोगु

अहे वेगु जेठ द गते शनिवार खुन्हु धर्मकीर्ति विहारया बुद्धि व २५२७ गू स्वांया पुर्णीया लसताय् धर्मकीर्ति विहारय् तःजिक बौद्ध प्रदर्शनी ज्वोगु दु । देयदसं केनावंत्वंगु युक्तयां प्रदर्शनी युगुसी नेपाया बौद्ध संस्कृति, साहित्य, कला, टिकट व पोष्टकार्ड व्ययगु ज्या ज्वोगु दु । उक्तार्दि खुन्हु बुद्धया अस्थिधातु नं व्यनेगु व स्वांया पुर्णी खुन्हु नं प्रदर्शनी चायकेगुली विचाः युआच्चंगु खे सीडुगु दु ।

न्हासःलिसः कासा

२५२६ गूगु बुद्धजयन्तीया लसताय् यलय् जिल्ला-व्यापी अन्तर्पुस्तकालय बुद्ध व बुद्धधर्म न्हासःलिसः कासा युवा पुस्तकालय्यापाखे ज्वोत्यंगु दु ।

बनेपाय् धर्मदेशना

ध्यानकुटी दायक सभाया गोसाले मिक्षु अश्वघोष, आमणेर भद्रिय, आमणेर कोलित व अनगारिका धर्मवती-पिनिपाखे भोंतया कोलां त्वाले व स्वधाः त्वाले धर्मदेशना ज्वगु दु । समाचार दु युक्तं त्वाः त्वाले बाखं कनेगु योजना ध्यानकुटी दायक सभां याना च्वंगु दु ।

त्रिशुली ध्यानकुटीया जग स्वन

त्रिशुलीया सुगतपुर विहारय् सुगत बौद्धमण्डल ध्यानागार निर्माण उपसमितिया आयोजनाकथं ध्यानागारया जग स्वनेगु ज्या पूबन । उगु इलय् मिक्षु बुद्धघोष व मिक्षु सुगतमुनिपाखे क्रमशः शील प्रदान व बुद्धपूजा सम्पन्न जुल । नापं सुगतपुर दायक सभाया अध्यक्ष संघरत्न शावय, सुगत बौद्ध मण्डलया अध्यक्ष रत्नदेव शावय दायक परिषद्या उपाध्यक्ष गजरत्न शावय व सदस्य गुणज्योति शावयपिनिगु सक्रियाताय् ज्वगु उगु ज्याय् मिक्षु गुणघोषपाखे धर्मदेशना व परिषद्या सचिव बोधिरत्न शावयं धन्यवाद ज्ञापन याना विज्यात । उगु कुटी निर्माण याय्या निर्मित छगु कोथाया दातार्पि व कुतः यानाः तिबः व्यूर्पि मध्ये श्रीलंकाया मिक्षु विमल व मिक्षुर्पि बुद्धघोष, सुगतमुनि, गुणघोष, कोर्तज्योतिया नापं संघरत्न, गजरत्न, रत्नदेव, गुणज्योति, खेमराज, रत्नवीर, सन्तुमाया, उत्तमलक्ष्मी, देवमाया, मोहनमाया शावर्पि, जनकनारायण मानन्धर, कृष्णराज केसी व अष्टमाया बज्जाचार्यर्पि खः ।

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरका ग्रन्थहरू—

नेपाल भाषामा

१. अग्रश्रावक
२. आर्यसत्य (द्वितीयावृत्ति)
३. कर्मविभाग
४. गृहीविनय (चतुर्थावृत्ति)
५. जातकमाला भाग-१ (द्वितीयावृत्ति)
६. जातकमाला भाग-२ (तृतीयावृत्ति)
७. त्रिरत्नवन्दना
८. धर्मपद (द्वितीयावृत्ति)
९. धर्म व विनय
१०. धर्मपदटुकथा (द्वितीयावृत्ति)
११. प्रजापति गोतमी (द्वितीयावृत्ति)
१२. पाठ्यसूत्र
१३. बौद्धकहानी
१४. बुद्धशासनया इतिहास
१५. बुद्धजीवनी (तृतीयावृत्ति)
१६. महास्वप्नजातक (द्वितीयावृत्ति)
१७. विश्वन्तरजातक (द्वितीयावृत्ति)
१८. सर्वज्ञधातु
१९. सूत्रसंग्रह

नेपालीमा

१. संक्षिप्त बुद्धजीवनी (द्वितीयावृत्ति)
२. धर्मपद (तृतीयावृत्ति)
३. गृही-विनय (द्वितीयावृत्ति)
४. अग्रश्रावक (अप्राप्य)
५. कसको कुरा सत्य हो ?
६. बुद्धशासनको इतिहास भाग-१
७. पटाचारा स्यविरा
८. अम्बसकर प्रेतकथा

९. बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-१
१०. बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-२
११. बुद्धकालीन ब्राह्मण भाग-३
१२. बुद्धकालीन गृहस्थीहरू भाग-१
१३. बुद्धकालीन गृहस्थीहरू भाग-२
१४. बुद्धकालीन गृहस्थीहरू भाग-३
१५. बुद्धकालीन महिलाहरू भाग-१
१६. बुद्धकालीन महिलाहरू भाग-२
१७. जातक संग्रह भाग-१
१८. जातक संग्रह भाग-२
१९. जातक संग्रह भाग-३
२०. जातक संग्रह भाग-४
२१. बुद्धकालीन राजपरिवार भाग-१
२२. बुद्धकालीन परिब्राजकहरू भाग-१
२३. बुद्धकालीन श्रावक चरित भाग-१
२४. बुद्धकालीन श्राविका चरित भाग-१
२५. बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव भाग-१
२६. बुद्धकालीन प्रेतकथा
२७. बुद्धकालीन विमानकथा
२८. जापान भ्रमणको डायरी
२९. विषय सूचि
३०. नेपालमा थेरवाद बुद्धधर्मको संक्षिप्त इतिहास
३१. संक्षिप्त कथा सहित धर्मपद
३२. A Short History of Theravada Buddhism in Nepal.
३३. Buddhist Activities in Sociatist Countries (अप्राप्य)